

Утвърдил:
Людмила Савова

ПРАВИЛА
за превенция и интервенция на тормоза и насилието
на ДГ №73 „Маргарита“

I. Общи положения

Чл. 1. Правилата определят цялостната организация на дейностите по превенция и интервенция на риска, техния обхват и отговорностите на работещите в детската градина.

Чл. 2. Правилата регламентират осигуряването на сигурна и безопасна среда за всяко дете.

Чл. 3. (1) Правилата имат за цел да подпомогнат родителите и персоналът на ДГ №73 „Маргарита“ в процеса на разпознаване на белезите на насилие над деца и неговото предотвратяване.

(2) Процедурата от правилата указва реда за сигнализиране на органите по закрила на детето, при идентифицирани случаи или при съмнения за насилие над деца.

Чл. 4. Изходни постановки:

(1) Всички, работещи в детската градина, следва да са запознати с видовете насилие върху деца, начините за тяхното разпознаване и последствията върху физическото и психическото развитие на детето, след преживяно насилие.

(2) Всички, работещи в детската градина, задължително се запознават срещу подпис с реда за сигнализиране на органите по закрила на детето, в случаи на идентифицирано насилие или съмнение за такова над дете.

(3) Родителите са запознати с процедурата от настоящите правила и са информирани за правото на персонала да сигнализира органите по закрила на детето, а в случаи на съмнения или симптоми за упражнено насилие над дете.

(4) С децата се организират дейности, съобразно възрастта им и с насоченост към разбиране потребността от общуване без насилие, разпознаване на тормоза и насилието и знание за това към кого да се обърнат, ако поведението на възрастните ги притеснява или изпитват неудобство.

Чл. 5. Педагогическото общуване с децата е насочено към насърчаване на поведение, изключващо насилие между тях и с възрастни.

Чл. 6. В детската градина се организират дейности за развитие на педагогически компетентности у учителите и родителите за справяне с неприемливо поведение на децата и превенция на насилието между децата.

II. Права и задължения на работещите в ДГ №73 „Маргарита“

Чл. 7. Работещите в ДГ №73 „Маргарита“ се задължават да полагат адекватни грижи за всяко дете и да създават условия за неговото физическо, психическо и емоционално развитие.

Чл. 8. Работещите в ДГ №73 „Маргарита“ не използват средства и методи, които унижават личността на детето или уронват неговото достойнство.

Чл. 9. Не се допуска прилагането на физически методи за наказание над децата, с цел справяне с неприемливо поведение.

Чл. 10. При възникнали съмнения за упражнено насилие над дете се спазва следната последователност на действията:

(1) Член на персонала, който пръв е забелязал симптомите/белезите уведомява учителя/учителите на групата.

(2) Учителят/учителите на групата, вземат решение за продължителността на наблюдение над детето, за евентуални последващи симптоми/белези на насилие.

(3) Учителят/учителите на групата уведомяват директора на ДГ №73 „Маргарита“ и членовете на екипа за подкрепа за личностно развитие на детето.

(4) Срокът за наблюдение над детето се определя в зависимост от тежестта на симптомите/белезите.

(5) При повторно забелязване на симптоми/белези координационният екип предлага на директора решение за срока и спешността, с която ще бъдат информирани родителите.

(6) В случаите, когато родителите отказват среща с директора или обясненията, които дават за симптомите/белезите са уклончиви и неясни, директорът незабавно информира отдел „Закрила на детето“ към дирекция „Социално подпомагане“, по адреса на детето чрез лично посещение или на тел. **02 / 925 01 69**

(7) Разговорите с детето трябва да стават в обстановка и по начин, който да запазва достойнството му и да не води до задълбочаване на последиците от преживяното.

Чл. 11. В случай, че по тялото на дете се забележат видими белези, незабавно се изисква информация от родителя за произхода на белезите и начина, по който са получени.

Чл. 12. При установено системно, видимо нараняване на дете или в случай, че детето само сподели за упражнено над него насилие, учителите незабавно уведомяват директора на ДГ №73 „Маргарита“, който от своя страна незабавно информира отдел „Закрила на детето“ към дирекция „Социално подпомагане“, по адрес на детето, тел. **02 / 925 01 69**

III. Права и задължения на родителите

Чл. 13. Родителите са длъжни да полагат грижи за отглеждането на детето си, които да способстват неговото физическо, психическо и емоционално развитие.

Чл. 14. В общуването с детето си, родителите са задължени да зачитат неговото лично достойнство и право на мнение.

Чл. 15. При прилагането на възпитателни и дисциплиниращи мерки родителите нямат право да използват методи на физическо наказание, както и такива унижаващи личността на детето им.

Чл. 16. (1) Родителите имат право и са длъжни, когато забележат белези от физическо нараняване на детето си, които не са получени в тяхно присъствие, да поискат информация от учителите за начина и произхода на белезите.

(2) Родителят има право да потърси среща и информация от човека, за когото детето им е споделило, с цел изясняване на ситуацията, в случай на установяване на неприемливо поведение от страна на представител на институцията.

IV. Мерки за справяне с неприемливо поведение между децата

Чл. 17. Неприемливо е всяко действие (физическо, словесно или жестомимично) от дете насочено към друго дете, което може да увреди здравето или развитието на детето към което е насочено, уронва неговото достойнство или унижава личността на детето.

Чл. 18. Мерките за справяне с грубо и агресивно поведение у дете, които се предприемат от страна на родителите и на координационния екип на ДГ №73 „Маргарита“, се съгласуват предварително между двете страни, еднопосочни и уважителни към детето и неговото семейство.

Чл. 19. При прилагането на мерките за справяне с неприемливо поведение, родителите и работещите в институцията нямат право да използват средства и методи, увреждащи здравето и развитието на детето, както и такива, които уронват неговото достойнство.

Чл. 20. (1) При необходимост и със съгласието на родителите, детето може да бъде насочено за консултиране със специалист (психолог) или с личност, която той уважава (наставничество).

(2) Когато поведението на определено дете застрашава здравето или развитието на останалите деца, незабавната консултация със специалист е наложителна.

(3) При отказ на родителите да съдействат, директорът подава сигнал в отдел „Закрила на детето“ към дирекция „Социално подпомагане“, по местоживее на детето.

V. Ред за сигнализиране на органите по „Закрила на детето“

Чл. 21. Органи по закрила на детето са:

(1) Председателят на Държавната агенция за закрила на детето и администрацията, която го подпомага.

(2) Дирекция „Социално подпомагане“.

(3) Министърът на труда и социалната политика, министърът на вътрешните работи, министърът на образованието и науката, министърът на правосъдието, министърът на културата, министърът на здравеопазването и кметовете на общини.

Чл. 22. (1) Всеки, на когото е станало известно, че дете се нуждае от закрила е длъжен да сигнализира органите по закрила.

(2) Това се отнася и за лицата, на които е станало известно в процеса на изпълнение на служебните им задължения, дори ако е обвързано с професионална тайна.

Чл. 23. При наличие на риск за дете или белези/симптоми за упражнено насилие над дете, сигнал се подава до отдел „Закрила на детето“ към дирекция „Социално

подпомагане“ по местоживеене на детето или на територията, на която е възникнал рискът/насилието. Ако сигналът е подаден към ДАЗД /**тел.116 111**/, която работи 24 часа или към националния телефон за спешни повиквания /**тел.112**/, сигналът се изпраща в дирекция”Социално подпомагане”и началникът определя социален работник, който извършва проверката до 24 часа от неговото постъпване.

Чл. 24. (1) Сигналът може да бъде подаден на място в съответната дирекция „Социално подпомагане (ОЗД), по телефона или чрез e-mail. /**тел. 02 / 925 01 69**/

(2) Сигналът трябва да съдържа име на лицето, което подава сигнала за детето, телефон и адрес за връзка.

(3) Когато сигналът е анонимен той няма да бъде проверен, освен в случаите, когато се отнася за насилие над дете.

VI. Превенция на насилието над деца извън институцията и семейството

Чл. 25. Родителите, учителите и всички, работещи в детската градина, са задължени никога и по никакъв повод да не оставят децата без контрол.

Чл. 26. Родителите, учителите и всички, работещи в детската градина, са задължени:

(1) Системно и целенасочено да обучават децата за предпазване от ситуации, излагащи ги на риск от насилие.

(2) Да използват подходящи за възрастта и разбирането на децата методи за обучение по отношение на собствената им сигурност и безопасност.

Чл. 27. С помощта на подходящи за възрастта на децата подходи, децата целенасочено, системно и последователно следва да бъдат обучавани по отношение на собствената им сигурност и в разбиране на следното:

(1) Децата не са виновни и не носят отговорност за поведението на възрастните.

(2) В случай, че поведението на възрастен ги притеснява или ги кара да изпитват неудобство да споделят с родител, учител или друг възрастен, на кого имат доверие.

(3) Не бива да се доверяват и тръгват с непознати, преди да са съобщили за това на родителите си.

(4) Не бива да се доверяват и да тръгват с хора, които познават (близки, съсед и др.) ако родителите предварително не са информирали детето и учителите, че ще го вземе някой друг от институцията.

(5) Не бива да се качват в коли на непознати.

(6) Ако са останали в къщи сами не бива да пускат в жилището непознати или познати, дори те да твърдят, че ги изпраща някой от родителите.

(7) Не бива да приемат лакомства и подаръци от непознати по никакъв повод.

Чл. 28. В ежедневното си общуване с децата, родителите подпомагат процеса на подготовка на децата за предпазване от рискови ситуации, като ежедневно им напомнят основни правила на поведение.

VII. Насоки за интервенция на тормоза и насилието

Чл. 29. Механизмът за действие на персонала при тормоз и насилие с деца включва следните стъпки:

(1) Обучение на персонала за развитие на знания и умения как да реагират в случай на инциденти с дете по време на престоят му в институцията и извън него.

2.1. Прекратяване на ситуацията на насилие и тормоз. В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическия контакт. Когато има опасност за живота и здравето на детето може да се използва разумна физическа сила под формата на издърпване и задържане на място. Потърпевшото и нанеслото насилие деца не се разпитват веднага за случилото се, но учителят подчертава пред всички, че това е насилие и то е недопустимо. По-скоро интервенцията трябва да бъде насочена към децата-свидетели, към средата, а не към активните участници. Ако проявата е първа и не е тежка, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата или друга предварително съгласувана мярка.

2.2. Подход за възстановяване на щетата. Преди да се приложи, този подход трябва да бъде съгласуван на родителска среща, включително и с децата. Този подход предполага, че се правят грешки и те следва да бъдат поправени. Подходът изисква повече време и разговори, така че детето да разбере последствията на своята постъпка. Учителят изслушва и детето, но не е желателно тези разговори да се водят пред потърпевшото дете. Ключовият момент на този подход е детето само да предложи как ще поправи грешката си. След постигнатата договореност учителят продължава да проследява поведението на детето. Психологът също трябва да подпомогне работата на учителя като наблюдава детето във взаимоотношенията му с другите деца, да дава насоки за действията на учителя.

2.3. Действия при инцидент. Следват се предписанията от Приложение № 1. Препоръчва се работа в групов формат, в затворено пространство, в което не се допускат нови лица. Най-добре е тази интервенция да се извършва от психолога на ДГ. Важно е възрастните да разберат, че детето, обект на тормоз, не се нуждае от състрадание/ особено пред другите деца-свидетели на ситуацията/, а извършителят не се нуждае от наказание. Не се водят разговори в присъствието на двете деца за да не се уронва достойнството им и не се прави среща между тях с цел помиряване. Децата трябва да се доверят на поверителността на разговорите, но и да са наясно кои други лица ще бъдат уведомени. Децата трябва да чувстват сигурност и доверие за споделяне. Важно е децата да се наблюдават и в следващи дни. По преценка децата може да се насочат към услуга в общността. Трябва да се подкрепят децата, които са се намесили в защита на ценностите на институцията.

2.4. Насочване на детето и неговите родители към програми и услуги в общността. Осъществява се от психолога, който трябва да е запознат с услугите в общността и да даде пълна и конкретна информация на родителите за възможните услуги и програми - колко струват консултациите, какъв е методът на работа. Важно е насочването да стане с грижа и да остави впечатление у родителите, че това не е наказание за детето им.

2.5. Действия при насилие на дете срещу член на екипа надетската градина. Действието се прекратява незабавно от възрастен в близост до насилието. Оказва помощ. Детето се отделя с цел възстановяване на сигурността и до успокояването му. Уведомяват се родителите. ДГ организира извънреден ПС за вземане на решение за последващи действия.

2.6. Действия при насилие на възрастен срещу дете. Подава се незабавно сигнал към отдел „Закрила на детето” и/или на МВР.

Възможни инциденти:

При излизане на дете извън сградата или двора на детската градина без забелязване от страна на охраната, осъществяваща пропускателен режим:

1. при излизане на дете този, който пръв е забелязал отсъствието на детето незабавно информира учителя на групата и директорът на институцията;
2. незабавно се организира претърсване на сградата, района на детската градина и околното пространство;
3. провежда се разговор с децата и членовете на персонала, които последни са видели детето, за да се установи причината и вероятната посока, в която би тръгнало детето;
4. подава се сигнал на телефон 112 за предприемане на действия по издирването на детето;
5. информират се родителите на детето.

При влизане на външно лице в сградата или двора на детската градина без разрешението на охраната/длъжностното лице, осъществяващо пропускателен режим:

1. член на персонала, който е забелязал лицето се информира за целта на посещенията;
2. в случай на неясно или неприемливо обяснение, лицето бива помолено да напусне района на детската градина;
3. ако лицето откаже да напусне района, персоналет предприема действия за ограничаване достъпа на лицето до помещенията и пространствата, в които в момента са децата;
4. при проява на агресивно поведение от страна на външното лице, незабавно се подава сигнал в РУ на МВР, тел. 112;
5. предприемат се действия за осигуряване сигурността на децата до намесата на органите на МВР;
- 3.6. при изгубване на дете, при посещение на културни, спортни и др. прояви, както и по време на екскурзии и детски лагери се предприемат същите действия, както при излизане на дете.

Заключителна разпоредба

§ 1. Настоящите Правила за осигуряване на превенция и интервенция на тормоза и насилието са приети на заседание на педагогическия съвет (Протокол № 1/18.09.2020 г.) и на Общо събрание (Протокол № 6 / 15.09.2020 г.)

Директор: .....

Людмила Савова